

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 27/2011

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Anne Lotte Gulbrandsen

Klagen gjelder: Krav om ytterligere kompensasjon etter
forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt
kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 18. april 2012

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Eva Klepsland Drageset
Odd Helge Olsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas til følge. Skadelidte har rett
på full dekning av utgifter til juridisk bistand
for klageomgangen

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning (kompenasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, tjenestegjorde i to kontingenter i ██████████, henholdsvis 1. ██████████. Skadelidte har hatt flere arbeidsforhold før og etter FN-tjenesten. Fra 1990 arbeidet han som fisker, frem til han ble sykmeldt og senere uførepensjonert fra våren 2005. Skadelidte er fra 2008 innvilget uførepensjon med 50 % yrkesskadefordeler, med bakgrunn i at ervervsuførheten delvis skyldes nakkeplager og delvis yrkesbetinget posttraumatisk stresslidelse.

Skadelidte har mottatt psykologbistand på grunn av problemer relatert til FN-tjenesten. I spesialisterklæring fra dr. Espen Anker konkluderes det med sannsynlighetsovervekt for at skadelidte ble påført en posttraumatisk stressforstyrrelse (PTSD) som følge av tjenesten. Skadelidte har mottatt adekvat behandling på Modum bad, og den sakkyndige har på den bakgrunn konkludert med at skadelidte nå skal være frisk.

SPK innvilget kompensasjon etter kompensasjonsforskriften for en varig ervervsmessig uførhetsgrad på 50 %, basert på skadelidtes sammensatte sykdomsbilde med dels somatiske lidelser og dels tjenesterelaterte psykiske belastningsskader. SPK har lagt til grunn at det ikke er holdepunkter for at de somatiske plagene er kommet som en følge av den tjenesterelaterte psykiske lidelsen. I påvente av at den særskilte Klagenemnda ble opprettet, behandlet FD klagen. SPKs vedtak ble opprettholdt, hvorefter saken på nytt ble klaget inn for Klagenemnda

Vedtaket ble påklaget med krav om maksimal kompensasjon. Det anføres at de fysiske plagene er følgeskader av de psykiske lidelsene. De psykiske skadene er derfor en nødvendig betingelse for hele skadelidtes uførhet. Videre anføres det at skadelidte ikke er frisk fra sin PTSD, ettersom han er sårbar for forverring. Han har ingen ervervsevne han kan utnytte. Det anføres videre at NAVs vurdering av yrkesskadefordelene er en skjønnsmessig vurdering og at SPK ikke er bundet av NAVs vedtak.

For klagenemnda møtte skadelidte sammen med sin kone og advokat Anne Lotte Gulbrandsen. Skadelidte redegjorde for sine helsemessige forhold før og etter tjenestegjøringen samt hans nåværende tilstand etter behandlingsoppholdet på Modum.

2. Nemndas vurdering

Det er uomtvistet at skadelidte har en psykisk belastningsslidelse som skyldes tjeneste i internasjonale operasjoner. Han er i dag helt ute av arbeid. Saken reiser for det første spørsmål er om skadelidte pr i dag er helt ervervsufør eller om han har en restervervsevne han kan nyttiggjøre seg etter gjennomført behandling. Det er videre et sentralt spørsmål om hele uførheten kan tilbakeføres til tjenesterelaterte psykiske belastningsskader eller om skadelidte ville ha falt ut delvis uansett på grunn av fysiske skader som ikke skyldes FN-tjenesten. Det vises i denne sammenheng til sak 15/2011.

Kravene til årsakssammenheng må utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Nemnda vil i den sammenheng presisere at det etter gjeldende erstatningsrett ikke er grunnlag for en

forholdsmessig oppdeling av erstatningsansvaret. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng.

Med virkning fra 2005 har skadelidte vært innvilget full uføretrygd ut fra en medisinsk invaliditet på vel 25%. Uførevedtaket knytter seg til så vel nakkeplagene som den psykiske belastningslidelsen.

For nemnda har skadelidte anført at det er FN-tjenesten som i sin helhet er årsak til hans uførhet, og at denne dels har gitt ham psykiske belastningslidelser og dels fysiske skader som følge av de psykiske belastninger. Skadelidte har forklart at han etter PSTD-behandlingen ved Modum bad ble kvitt nakkeplagene. Han fremholder at han har oppnådd en betydelig bedre livskvalitet etter behandling, men han opplever seg ikke som frisk i den forstand at han har gjenopprettet sin ervervsevne.

Ut fra skadelidtes nå-situasjon med stadig uttalte plager og betydelig daglig innsats for å opprettholde god livskvalitet, sammenholdt med skadelidtes alder, er det nemndas klare oppfatning lite sannsynlig at skadelidte vil gjenvinne noen ervervsevne han kan nyttiggjøre seg. Nemnda legger således til grunn at skadelidte i tråd med det foreliggende trygdevedtak, er 100 % ervervsufør. Spørsmålet blir derfor i det følgende om dette alene skyldes den psykiske belastningslidelsen, eller om hans nakkeplager uansett ville ha medført at han ville ha falt delvis ut av arbeidslivet.

Av den foreliggende dokumentasjon er det ikke tvilsomt at skadelidte har hatt uttalte nakkeplager. Det hersker dog tvil omkring hvilken betydning disse ville ha hatt isolert sett, om den psykiske belastningslidelsen tenkes borte. Dels reiser dette spørsmål ved om nakkeplagene kan sies å være så vidt tett knyttet til den psykiske belastningslidelsen at det ikke er naturlig å vurdere dem isolert. Det vil være situasjonen om behandlingen av den psykiske lidelsen vil medføre at de fysiske plagene reduseres i betydelig grad eller forsvinner. Dels reises spørsmål ved om nakkeplagene har oppstått uavhengig av den psykiske belastningslidelsen, herunder hvilke konsekvenser de ville ha hatt for skadelidtes ervervsuførhet om tjenesten tenkes borte. Bevisbyrden for at skadelidte uansett ville ha blitt helt eller delvis varig ervervsmessig ufør, påhviler staten. Det vises for så vidt til Rt. 1999 s. 1473, og nemndas vedtak i bl.a. sak 4/2011, 15/2011, 19/2011 og 31/2011.

For nemndas vurdering må legges til grunn allment akseptert medisinsk viten. Det vises for så vidt til Rt 1998 s 1565 på side 1571, hvor det fremgår at domstolene må vurdere årsaksforhold og skadeomfang ut fra "*allment akseptert medisinsk viten*". Om det er tjenesten som er årsak til deler av de fysiske skader skadelidte i dag lider under, vil de ikke være erstatningsmessige under kompensasjonsforskriften, dersom de ikke er fysiske utslag av en psykisk lidelse. Det vises for så vidt til forskriften § 3, hvor det fremgår:

"Personer som har pådratt seg varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon og som har medført varig ervervsmessig uførhet"

Tidvis ser man nakkesmerter som en følgeskade av en psykisk lidelse, typisk som følge av spenninger i kroppen som gir seg utslag i somatiske lidelser. Nakkesmertene må henge så vidt tett sammen med den psykiske lidelsen at det er naturlig å knytte ansvar til dem. Det innebærer forutsetningsvis at en behandling av den psykiske belastningslidelsen vil ha innvirkning på de fysiske plagene og bidra til at disse reduseres eller faller helt bort. Ut fra de foreliggende medisinske dokumenter fremgår at skadelidte har objektivt konstaterbare nakkeplager i form en skiveprotrusjon lateralt som gir forutsetning for nerverotpåvirkning. Det er samtidig på det

rene at det er en betydelig endring i skadelidtes nakkeplager etter behandlingen av hans psykiske belastningslidelse på Modum bad. Han anfører selv at nakkeplagene pr i dag er helt borte.

Ut fra de foreliggende opplysninger sammenholdt med skadelidtes beskrivelse av nå-situasjonen, er det nemndas oppfatning at nakkeplagene for en vesentlig del må anses som et psykosomatisk utslag av PTSD-lidelsen. Det er samtidig på det rene at skadelidte har hatt massive utslag av sin PTSD-lidelse og har slitt betraktelig over mange år. Nemnda finner videre grunn til å fremheve at det ut fra den foreliggende medisinske dokumentasjon i saken, hersker berettiget tvil omkring hvilke konsekvenser nakkeplagene ville ha hatt for skadelidte om FN-tjenesten tenkes borte. Det er en viss motstrid mellom dokumenter i saken og det fremstår ikke som overveiende sannsynlig at skadelidte om man tenker tjenesten borte, ville ha vært forhindret fra å ta lettere arbeid med de nakkeplager som er beskrevet. Derimot har hans psykiske lidelse tilsynelatende vært til hinder for relevant arbeidstrening.

Kravene til bevis for å konstatere årsakssammenheng er lempeligere etter kompensasjonsordningen, jf. Forsvarsdepartements tolkningsnotat av 22.11.2010, hvor det heter *"Da de fleste kravene under kompensasjonsordningen ligger langt tilbake i tid, skal beviskravet praktiseres lempeligere enn etter et krav under det alminnelige erstatningsmessige grunnlag."*

Nemnda har under en viss tvil og under henvisning til de lempeligere kravene til bevis for årsakssammenheng, funnet at nakkeplagene skadelidte har beskrevet, i hovedsak kan forklares med den psykiske belastningslidelsen han er påført gjennom tjenesten. Nakkeplagene henger så vidt tett sammen med den psykiske belastningslidelsen at det er naturlig å knytte ansvar til dem. Det foreligger ikke tilstrekkelig bevis for å legge til grunn at skadelidte uansett ville ha vært delvis ervervsufør om tjenesten tenkes borte. Det påhviler SPK å føre bevis for dette og bevisbyrden anses ikke oppfylt. Nemnda legger etter dette til grunn at skadelidte er påført en samlet ervervsmessig uførhet på 100 % som følge psykiske belastningslidelser etter FN-tjenesten. Det innebærer at skadelidte tilkommer ytterligere erstatning med 50 % ettersom han alt har mottatt 50% av maksimal erstatning. Dette utgjør kr 1.386.280 etter dagens grunnbeløpsats.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand stor kr. 54.000,- inkl. mva. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 11, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand. Nemnda finner i dette tilfellet å kunne akseptere fakturen slik den er fremlagt.

3. Konklusjon

Klagen tas til følge idet skadelidte har krav på maksimal ytelse etter den særskilte kompensasjonsordningen. Skadelidte tilkommer ytterligere 50% av maksimal erstatning, beregnet med grunnlag i grunnbeløpet på oppgjørstidspunktet. Pr i dag utgjør grunnbeløpet kr 79.216. Grunnbeløpet reguleres hvert år pr 1. mai. Årets grunnbeløp er foreløpig ikke kjent. Da oppgjør finner sted etter 1. mai, innebærer det at SPK utbetaler kompensasjon etter gammelt grunnbeløp nå, tilsvarende 50 % av 35 G, kr 1.386.280, og gjennomfører etteroppgjør basert på differansen mellom gammel og nytt grunnbeløp, så snart det nye grunnbeløpet er klart, jf kompensasjonsforskriften § 4 andre ledd.

Utgifter til juridisk bistand i anledning klagesaksbehandling dekkes med kr. 54.000,- inkl. mva.

Vedtaket er enstemmig

Oslo, 15. mai 2012

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder